

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 49/07-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. apríla 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. A. D., H., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 1 NcC 61/05-110 zo 4. novembra 2005 a konaním, ktoré mu predchádzalo, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. A. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. januára 2006 doručená sťažnosť Mgr. A. D. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského

súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 NcC 61/05-110 zo 4. novembra 2005 (ďalej aj „namietané uznesenie“ alebo „označené uznesenie“) a konaním, ktoré mu predchádzalo.

Sťažovateľka uviedla, že je žalovanou v súdnom konaní vedenom Okresným súdom Humenné (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 C 90/2004. Vec bola spočiatku pridelená zákonnému sudcovi JUDr. Š. P. a neskôr v dôsledku zmeny rozvrhu práce Mgr. P. T. Po tom, ako sa sťažovateľka z predvolania na prvé pojednávanie vo veci nariadeného na 16. september 2005, doručeného 8. augusta 2005, dozvedela o zmene zákonného sudcu, uplatnila 8. septembra 2005 voči novému zákonnému sudcovi námietku zaujatosti prostredníctvom svojho právneho zástupcu.

Návrh na vylúčenie sudcu odôvodnila jeho pomerom k právnenému zástupcovi sťažovateľa odvolávajúc sa na uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 NcC 78/03 z 2. decembra 2003, ktorým boli v právnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 673/02 z prerokúvania a rozhodovania veci vylúčení všetci sudcovia okresného súdu z dôvodu, že v danej veci sudca okresného súdu Mgr. P. T. vystupuje ako žalobca v 94. rade a zistené okolnosti svedčia o osobnom a kolegiálnom vzťahu sudcov okresného súdu k tomuto sudcovi, čo môže vyvolať nedôveru protistrany. V označenej právnej veci okresného súdu vystupuje v procesnom postavení žalovaného otec právneho zástupcu sťažovateľky. Sťažovateľka upriamuje pozornosť aj na rozhodnutie krajského súdu vo veci sp. zn. 10 NcC 4/04, v ktorej sa podľa nej postupovalo obdobne ako v predošlom prípade.

O návrhu sťažovateľky na vylúčenie sudcu vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 7 C 90/2004 rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 1 NcC 61/05 zo 4. novembra 2005 tak, že sudcu Mgr. P. T. z prerokúvania a rozhodovania v tejto veci nevylúčil. Sťažovateľka zastáva názor, že uvedené rozhodnutie krajského súdu bolo prijaté *„... na podklade záverov, ktoré sú arbitrárne a zjavne neopodstatnené a zároveň nimi neboli chránené označené základné práva a slobody, ktoré mali byť chránené v rámci všeobecného súdnictva“*.

Sťažovateľka sa ďalej odvoláva na doterajšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, v rámci ktorej sa zaoberal otázkou nezávislosti a nestrannosti konajúceho súdu poukazujúc na odlišnosti v jeho právnych východiskách, keď ústavný súd vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 55/04 odmietol sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok svojej právomoci odvolávajúc sa na princíp subsidiarity, zatiaľ čo vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 24/05 rozhodol o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom tak rozhodol na podklade sťažnosti toho istého sťažovateľa v tej istej veci, ale na základe novej námietky zaujatosti.

Sťažovateľka tvrdí, že uznesením krajského súdu sp. zn. 1 NcC 61/05 zo 4. novembra 2005, ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo, došlo k porušeniu jej označených práv, a v súvislosti s tým vyslovila názor, že krajský súd „... ako všeobecný súd, ktorý je v prvom rade povolaný (a zodpovedný) na ochranu ústavných práv a slobôd sťažovateľa, bol povinný pri rozhodovaní vychádzať nielen z noriem tzv. jednoduchého práva, ale tieto interpretovať aj s ohľadom na Ústavu SR, dohovor ako i doterajšiu judikatúru ESHP. V danej veci poukazujeme najmä na rozhodnutie ESHP *Delcourt v. Belgicko* – rozsudok zo 17. 01. 1970, v zmysle ktorého spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale musí sa javiť, že má byť vykonávaná. Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Jedná sa o tzv. teóriu zdania vygenerovanú judikatúrou ESHP (napr. *Padovani v. Taliansko*, rozsudok zo dňa 26. 02. 1993, *Pullar v. Spojené kráľovstvo*, *Piersack v. Belgicko*, rozsudok z 1. 10. 1982). (...)

V danej veci sa konajúci sudca vyjadril, že nie je vo veci zaujatý, a to vzhľadom na pomer k veci, účastníkom konania ani k právnomu zástupcovi sťažovateľa. Jedná sa však o subjektívne hľadisko posudzovania nestrannosti, ktoré je len o jedno z hľadísk posudzovania nestrannosti, a ktoré nemusí byť rozhodujúce.

Máme za to, že v tejto veci existovali dôvodné pochybnosti o tom, že sudca je zaujatý.“

V ďalšej časti sťažnosti sa sťažovateľka podrobnejšie venuje už spomínaným rozhodnutiam krajského súdu (sp. zn. 3 NcC 78/03 z 2. decembra 2003 a sp. zn. 10 NcC 4/04 z 5. februára 2004) a dospieva k záveru, „... že napadnuté uznesenie

je z ústavného hľadiska neudržateľné, a to najmä z dôvodu, že nebola zohľadnená teória zdania vygenerovaná judikatúrou ESLP. Krajský súd v Prešove síce na podporu svojho rozhodnutia uvádza, že právny zástupca sťažovateľa JUDr. M. M. nie je účastníkom konania, v ktorom vystupuje zákonný sudca ako žalobca, ale len jeho otec, tento nie je účastníkom, ani zástupcom v tomto súdnom konaní.

Je však potrebné poznamenať, že JUDr. M. M. vystupuje ako právny zástupca žalovaného M. M. v spore, v ktorom je zákonný sudca žalobcom a je teda v pozícii právneho zástupcu protistrany. Taktiež vystupoval ako právny zástupca M. M. v konaní vedenom na Okresnom súde v Humennom, spis zn. 9 C 127/03 a ako právny zástupca podal návrh na vylúčenie tohto sudcu. Na základe práve jeho návrhu bol vylúčený zákonný sudca, ktorý uviedol, že sa necíti byť zaujatý. Významnou okolnosťou pre posudzovanie nestrannosti sudcu je aj to, že sudca, hoci bol priamo s M. M. v spore, sa vyjadril vo veci 9 C 127/03, že sa necíti byť zaujatý.

S ohľadom na tieto okolnosti prípadu je sťažovateľ presvedčený, že vzhľadom na teóriu zdania, sú dôvodné pochybnosti o zaujatosti sudcu, a to vzhľadom na jeho pomer k zástupcovi účastníka konania. Možno predpokladať, že potom, ako sa vyhovel námietke zaujatosti v inej veci, nebude vzťah k právnenému zástupcovi neutrálny. Je len ťažko prijať záver o neexistencii pochybností o nestrannosti konajúceho sudcu, keď právny zástupca vystupuje ako právny zástupca protistrany. A preto je dôvodné uvažovať o porušení práva na nezávislý a nestranný súd, a teda aj o porušení označených práv a slobôd.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby po preskúmaní sťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie vo veci samej rozhodol ústavný súd nasledovným nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa Mgr. A. D. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Krajského súdu v Prešove, spis. zn. 1 NcC 61/05-110 zo dňa 04. 11. 2005 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2. Zrušuje sa v plnom rozsahu Uznesenie Krajského súdu v Prešove, spis. č. 1 NcC 61/05-110 zo dňa 04. 11. 2005 a vec sa vracia Krajského súdu v Prešove na ďalšie konanie, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľovi Mgr. A. D. do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet advokáta JUDr. M. M., B.“

Ústavný súd vyzval 11. júla 2006 predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti. Písomné stanovisko k sťažnosti zaujal predseda kolégia krajského súdu (ďalej len „predseda kolégia“) podaním sp. zn. Spr 10111/06 z 19. júla 2006, v ktorom okrem iného uviedol:

„Predmetná vec napadla na Krajský súd v Prešove na odvolacie konanie dňa 28. 10. 2005 a bola zaradená pod vyššie uvedené sp. zn. 1 NcC 61/05.

Vo veci bolo rozhodnuté dňa 4. 11. 2005 a po napísaní rozhodnutia a jeho kontrole bola dňa 11. 11. 2005 vec expedovaná Okresnému súdu v Humennom.

Z obsahu spisu, ani z vyjadrenia sudcu nevyplýva, že by u zákonného sudcu mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti. Žalovaná vo vznesenej námietke zaujatosti neuviedla taký zákonom uznaný dôvod zaujatosti, na základe ktorého by sa mohla spochybniť nezaujatosť sudcu. Len samotné tvrdenie na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 8 C 673/02, kde vystupuje ako žalobca v 94. rade a kde ako žalovaný vystupuje M. M., otec JUDr. M. M., ktorý je právnym zástupcom žalovanej v tomto konaní, nie je dôvodom na vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci. M. M., s ktorým je vec prejednávajúci sudca priamo v spore, nie je totiž účastníkom a ani zástupcom v teraz prebiehajúcim konaní.

Preto okolnosti uvádzané navrhovateľkou v ústavnej sťažnosti považujeme za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhujeme zamietnuť.“

Dňa 25. augusta 2006 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie podpredsedu krajského súdu sp. zn. 1 SprO/1358/2006, v ktorom sa uvádza:

„Krajský súd v Prešove uznesením zo 4. 11. 2005 č. 1 NcC 61/05-110 nevylúčil sudcu Mgr. P. T. z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7 C 90/2004.

Nadriadený súd (senát) rozhodol v súlade s gramatickým výkladom ust. § 14 ods. 1 O. s. p., keďže sudca nemá priamo k právnemu zástupcovi pomer a nemá podľa vyššie uvedeného rozhodnutia ani pomer k veci a účastníkom konania.

Navrhujeme návrh odmietnuť ako zjavne neopodstatnený.“

K citovaným stanoviskám podpredsedu krajského súdu a predsedu kolégia sa 9. októbra 2006 vyjadril právny zástupca sťažovateľky. Pokiaľ ide o stanovisko predsedu krajského súdu, poukázal na to, „... že aplikácia gramatického výkladu ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p. jednak nie je v danom prípade celkom namieste, a jednak ani predostretý gramatický výklad nie je súladný s Ústavou SR ako i s Dohovorom o ochrane základných práv a ľudských slobôd.

Právo na nezávislý a nestranný súd je základným právom, ktoré je garantované Ústavou SR ako i Dohovorom o ochrane základných práv a ľudských slobôd, pričom tieto právne predpisy sú bezo sporu právnymi predpismi vyššej právnej sily ako je Občiansky súdny poriadok, na ktorého ustanovenie § 14 ods. 1 sa odvoláva podpredseda Krajského súdu v Prešove.

Ústavné normy, zakotvujúce základné práva a ľudské slobody, pôsobia smerodajne a určujúco voči normám tzv. jednoduchého práva (ku ktorým nepochybne patrí aj ustanovenie § 14 ods. 1 O. s. p.), samozrejme pokiaľ tieto základné práva a ľudské slobody nemajú pôsobiť iluzórne.

Z toho ďalej možno dôvodiť, že ustanovenie § 14 ods. 1 O. s. p. nemožno v právnom štáte vykladať izolovane a samostatne bez zreteľa na ustanovenie čl. 46 ods. 1 Ústavy SR ako i čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd.

Okrem toho máme za to, že gramatický výklad ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., na ktorý sa odvoláva podpredseda Krajského súdu v Prešove nie je vecne správny, keďže pomer sudcu k právnemu zástupcovi nie je možné vykladať len v tom smere, že právny zástupca musí byť nevyhnutne (ako účastník) zúčastnený v spore s konajúcim sudcom. Postačí pritom, aby tento právny zástupca bol účastný ako právny zástupca v inom konaní so zákonným sudcom.

Uvedomujem si však aj to, že tento záver nemožno generalizovať pre všetky konania, a to s ohľadom na to, že nezávislosť súdu je potrebné posudzovať so zreteľom na všetky konkrétne okolnosti prípadu.

Okolnosťou odôvodňujúcou zaujatosť zákonného sudcu v danom prípade je jednak tá skutočnosť, že zákonný sudca v predchádzajúcich v dvoch konaniach, z ktorých v jednom

vystupoval ako účastník a v druhom ako zákonný sudca, sám nenamietal svoju zaujatosť, t. j. z vlastnej iniciatívy, nenavrhol v prvom prípade odňatie a prikázanie veci inému súdu, a v druhom prípade sám svoje vylúčenie, pričom podľa nášho názoru by sa (vzhľadom na skutkové okolnosti týchto prípadov) takéto iniciatívne konanie zo strany predstaviteľa súdnej moci javilo ako primerané a opodstatnené.

Ďalšou relevantnou okolnosťou v danom prípade je priamy príbuzenský pomer medzi právnym zástupcom sťažovateľky a M. M., s ktorým je zákonný sudca (v pozícii protistrany) v aktívnom spore. Tento príbuzenský pomer môže byť relevantnou okolnosťou, pokiaľ sa jedná o posúdenie zaujatosti zákonného sudcu“.

Uvedené úvahy sa podľa právneho zástupcu sťažovateľky vzťahujú v plnom rozsahu aj na stanovisko predsedu kolégia.

Vzhľadom na to, že sudca okresného súdu, o nevyhlásení ktorého z prerokovania a rozhodovania v právnej veci sťažovateľky rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 1 NcC 61/05 zo 4. novembra 2005, sa po podaní sťažnosti ústavnému súdu stal sudcom Krajského súdu v K., a teda vo veci okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2004 prestal byť zákonným sudcom, právny zástupca sťažovateľky zároveň ústavnému súdu oznámil, že na bode 2 petitu sťažnosti netrvá a žiada, aby vec bola prerokovaná iba v rozsahu bodu 1 a 3 petitu sťažnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 tohto zákona návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (...).

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka namietala porušenie označených základných práv uznesením krajského súdu č. k. 1 NcC 61/05-110 zo 4. novembra 2005, ako aj konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu. Týmto uznesením, ako už bolo uvedené, rozhodol krajský súd o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 7 C 90/2004 o nevyhlúčení zákonného sudcu z jej prerokovania a rozhodovania.

V návrhu na vylúčenie sudcu z prerokovania a rozhodovania v uvedenej veci z 8. septembra 2005 sťažovateľka uviedla, že „... vznáša (...) prostredníctvom právneho

zástupcu v zmysle ustanovení § 14 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku nasledovnú námietku zaujatosti voči sudcovi Okresného súdu Humenné Mgr. P. T., ktorý má podľa rozvrhu práce uvedenú vec prejednať a o veci rozhodnúť, nakoľko so zreteľom na jeho pomer k zástupcovi účastníka sú tu pochybnosti o jeho nezaujatosti“.

Sťažovateľka odôvodnila svoj návrh na vylúčenie sudcu tým, že:

„Uznesením Krajského súdu v Prešove, spis. zn. 3 NcC 78/03-81, zo dňa 02. 12. 2003, boli v právnej veci vedenej na Okresnom súde Humenné, pod spis. zn. 8 C 673/02, z prejednávania a rozhodovania veci vylúčení všetci sudcovia Okresného súdu Humenné, a to z dôvodu, že v danej veci ako žalobca v 94. rade vystupuje Mgr. P. T., sudca tunajšieho súdu a sú tu také okolnosti, ktoré svedčia o osobnom a kolegiálnom vzťahu sudcov Okresného súdu Humenné k žalobcovi v 94. rade, ktorý je sudcom uvedeného súdu a taktiež na možnú nedôveru protistrany, nie je vhodné, aby právnu vec sudcu, s ktorým prichádzajú denne do kontaktu prejednávali a o veci rozhodovali jeho spolupracovníci. Uvedená právna vec nebola doposiaľ ukončená.

V uvedenom konaní žalovaný M. M. je otec JUDr. M. M., ktorý je právnym zástupcom žalovanej v tomto konaní.

Obdobne v ďalšej právnej veci vedenej na Okresnom súde Humenné, pod spis. zn. 9 C 127/03, rozhodol Krajský súd v Prešove Uznesením, spis. zn. 10 NcC 4/04-26, ktorým rovnako odňal vec sudcovi Mgr. P. T.

Uvedené skutočnosti naďalej pretrvávajú a vzťahujú sa i na právnu vec, o ktorú v tomto konaní ide a kde má podľa rozvrhu práce vec žalovanej prejednať a o veci rozhodnúť sudca, ktorý v inej právnej veci vystupuje ako žalobca...“

Sudca Mgr. P. T. vo vyjadrení k námietke zaujatosti uviedol, že sa necíti byť zaujatý, pretože je bez vzťahu k prerokúvanej veci, účastníkom konania, ako aj k zástupcovi sťažovateľky. Nemá však námietky, aby uvedená vec bola pridelená inému sudcovi.

Krajský súd odôvodnil namietané uznesenie, ktorým nevylúčil sudcu Mgr. P. T. z prerokúvania a rozhodovania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 7 C 90/2004, okrem iného tým, že:

„Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci predpokladá takú situáciu, že možno mať pochybnosti o tom, že sudca i pri vynaložení úsilia o objektívne posúdenie veci nemôže byť nestranný vo vzťahu k účastníkom, ich zástupcom alebo bude mať záujem na určitom meritórnom ukončení konania. Takúto situáciu predpokladá najmä príbuzenský vzťah k účastníkom alebo k ich zástupcom, priateľský pomer k týmto osobám, osobný alebo ekonomický záujem na určitom ukončení veci a podobne.

Z obsahu spisu, ani z vyjadrenia sudcu nevyplýva, že by u zákonného sudcu mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti. Žalovaná vo vznesenej námietke zaujatosti neuviedla taký zákonom uznaný dôvod zaujatosti, na základe ktorého by sa mohla spochybniť nezaujatosť sudcu. Len samotné tvrdenie žalovanej, že sudca Mgr. P. T. je účastníkom konania vo veci vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 8 C 673/02, kde vystupuje ako žalobca v 94. rade a kde ako žalovaný vystupuje M. M., otec JUDr. M. M., ktorý je právnym zástupcom žalovanej v tomto konaní, nie je dôvodom na vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci. M. M., s ktorým je vec prejednávajúci sudca priamo v spore, nie je totiž účastníkom a ani zástupcom v teraz prebiehajúcim konaní.

Vzhľadom na uvedené nadriadený súd rozhodol tak, že sudca Mgr. P. T. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci 7 C 90/2004 Okresného súdu Humenné.“

Podľa ustanovenia § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej aj „OSP“) sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci.

Podľa ustanovenia § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 OSP súd predloží vec na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 10 dní od jej podania nadriadenému súdu. O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do 10 dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte. O vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne do 10 dní iný senát tohto súdu.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd konštatuje, že namietané uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti a aj keď je vzhľadom na príslušné zákonné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o vylúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí z dôvodu

pochybností o ich nezaujatosti stručné, ale napriek tomu vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo odôvodnené, ústavný súd považuje právny názor krajského súdu za legitímny a akceptovateľný. Ústavný súd nezistil, že by uzneseniu krajského súdu č. k. 1 NcC 61/05-110 zo 4. novembra 2005 bolo možné vyčítať jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti uzavrel, že skutkové alebo právne závery krajského súdu nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru.

Takto koncipované odôvodnenie dalo odpoveď na skutkovú a právnu podstatu sťažovateľkou podaného návrhu na vylúčenie sudcu okresného súdu, a preto jeho obsah neosvedčuje okolnosti naznačujúce príčinnú súvislosť s možným, sťažovateľkou namietaným porušením jej označených práv.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávanía pre zaujatosť v zmysle ustanovení § 14 až 16 OSP. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. samotného sudcu, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal návrh podľa § 15a ods. 1 OSP) a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávanía a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávanía a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Základom nezávislosti a nestrannosti súdu je docieľiť právnu istotu, že práve súdy sú tými orgánmi štátu, ktoré poskytnú účinnú a nespochybniteľnú ochranu práva. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho,

že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania.

Tieto aspekty nestrannosti súdu rozlíšil ESLP vo svojom rozhodnutí *Piersack v. Belgicko* z 1. októbra 1982, kde išlo o posúdenie nestrannosti predsedu súdu, ktorý v počiatočnom štádiu konania v danej veci pôsobil ako verejný prokurátor. Z judikatúry ESLP vyplýva, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti, aby neexistovali pochybnosti o nezaujatosti sudcu k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom alebo k prejednávanej veci. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (*Pullar v. Spojené kráľovstvo*). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

V namietanom prípade sudca Mgr. P. T. uviedol, že sa necíti byť zaujatý, keďže je bez vzťahu k prerokúvanej veci, účastníkom konania, ako aj k zástupcovi sťažovateľky. Nenamietal však prípadné pridelenie predmetnej veci inému sudcovi. Vnútorne pocity sudcu o svojej nestrannosti a nezávislosti je potrebné akceptovať a predpokladať, pokiaľ sa nepreukáže opak, že nezakladajú dôvod jeho zaujatosti. Z objektívneho hľadiska sa však sťažovateľka snažila spochybniť nestrannosť uvedeného sudcu, avšak ústavný súd je toho názoru, že aj keď jej argumenty nie sú nezávažné, nie sú ani zásadné pre jeho rozhodnutie. Skutočnosť, že v inej právnej veci vedenej okresným súdom boli z jej prerokúvania a rozhodovania rozhodnutím nadriadeného súdu vylúčení všetci sudcovia okresného súdu z dôvodu, že v tejto veci vystupuje Mgr. P. T. v procesnom postavení žalobcu v 94. rade,

pričom žalovaným je otec právneho zástupcu sťažovateľky, a rovnako tak ani skutočnosť, že v inej právnej veci vedenej okresným súdom (v ktorej vystupuje otec právneho zástupcu sťažovateľky v procesnom postavení žalobcu) rozhodol krajský súd tak, že ju odňal sudcovi Mgr. P. T., nemôže postačovať podľa názoru ústavného súdu na založenie pochybnosti o nezaujatosti zákonného sudcu k prerokúvanej veci, účastníkom konania ani k ich zástupcom. Je potrebné poukázať na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti. Týka sa to predovšetkým nevyhnutných vzťahov osôb patriacich do určitej skupiny, a teda v danom prípade osôb vykonávajúcich právnické povolanie. V namietanom prípade bol súčasťou takéhoto vzťahu zákonný sudca a právny zástupca žalovaného, zastupujúci ako advokát svojho otca v inom konaní, pričom prikladať tomuto vzťahu intenzitu a závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu, považuje ústavný súd v danom prípade za nedôvodné. K vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení sťažovateľkou akcentovanej tzv. teórie zdania, uplatňovanej v judikatúre EŠLP, iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne. Analýza skutočností uvádzaných sťažovateľkou v námietke zaujatosti vznesenej proti zákonnému sudcovi v označenej právnej veci vedenej okresným súdom a v sťažnosti podľa čl. 127 ústavy však podľa názoru ústavného súdu v danom prípade prijatie takéhoto záveru neumožňuje.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi označeným rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2007